

РОБОТА ІЗ СТУДЕНТАМИ ВИШУ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В КЛАСІ ГІТАРИ

Анотація: Високоякісна освіта вважається першорядною вгодою розвою благополучного суспільства. У новітньому розвитку системи неперервної спеціальної освіти чиниться ґрунтовне переосмислення парадигми навчання й виховання студентів ВИШу з особливими потребами, оновлення змісту, форм і методів навчання гри на гітарі, зорієнтованого на становлення особистості такого виученика як суб'єкта освітньо-виховного процесу, створення сприятливих умов для її фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я.

Ключові слова: методика гри на гітарі, студенти ВИШу з особливими потребами, суб'єкт освітньо-виховного процесу, виконавське мистецтво.

Метою нашої статті є висвітлення існуючих проблем навчання гри на гітарі студентів ВИШу з особливими потребами.

У програмі ЮНЕСКО виділено зміст, який визначає концепцію навчання особистостей з особливими потребами сьогоdnішнього дня:

- скасування поділу на загальну педагогіку та особливу педагогіку: заняття у ВИШі повинні бути доступні для всіх особистостей;
- навчання особистостей з особливими потребами повинно бути ефективним, використовувати нові методи навчання (ознаками

ефективних ВИШів є поділ відповідальності між керівництвом ВИШу й викладачами);

- орієнтація на навчальну програму, а не на індивіда;
- ефективність навчання залежить від особистості викладача і його кваліфікації, а не використання додаткових ресурсів для особливих студентів.

Завдання викладача - гітариста у навчанні виконавському мистецтву має спиратися на гнучкий та рухомий зв'язок між сферою емоцій та думок музиканта та засобами їх вираження.

Освітня інтеграція ще не гарантує успішного включення в соціум, тому що реалізовуватися може в різних формах, зокрема у формі індивідуального навчання, тобто гри на музичному інструменті – гітарі.

Важливими є наступні елементи:

- швидкість руху пальців та кисті здорового виконавця при різній фактурі пасажів обумовлюється рухомістю нервових процесів, здатністю до швидких змін, що виражається у швидкості пальців. Швидкість залежить також від точної координації та синхронності рухів пальців обох рук. Але із студентами з особливими потребами іноді виникає проблема рухливості та швидкості виконання. Тому викладач вибирає певні методи, щоб розробити координацію і рухи пальців обох рук (із професійної практики автора – студенти з особливими потребами дуже наполегливі у навчанні і дуже кохаються саме в гітарній музиці);
- спритність дозволяє виконувати складні рухи у різних ігрових ситуаціях. Вона особливо необхідна гітаристу у пасажній техніці, при зміні позицій, скачках, швидких та неочікуваних переносах пальців правої руки на крайні струни, від грифа до підставки (чи навпаки). Спритність розвивається через поступове підвищення швидкості, зміну ігрових рухів та багатократне повторення їх у швидкому темпі. Із студентами з особливими потребами не рекомендується пропонувати твори і швидкому темпі, бажано використовувати повільні та помірні темпи;

- сила – рухова якість, пов'язана з напруженням м'язів, що важливо у гітарній техніці через невеликі динамічні можливості гітари. Ця якість необхідна, наприклад, при виконанні великомасштабних гітарних творів у супроводі фортепіано чи оркестру. Основним нюансом у гітариста тут є forte. У праці над творами, що потребують високої звучності та темпу, студентам з особливими потребами слід обережно та поступово збільшувати навантаження, доступних таким особистостям;
- витривалість особливо необхідна гітаристу при виконанні віртуозних творів та п'єс зі складною фактурою у лівій руці. Віртуозні п'єси не рекомендується пропонувати студентам з особливими потребами;
- Тренування витривалості слід продовжувати лише до появи м'язової втоми та відчуття скованості в руках.

Система музичної освіти ВИШу передбачає найбільш обдарованих учнів, які володіють потенціалом стати виконавцями-професіоналами. Проблема полягає в існуванні розриву між теорією та практикою, механізації гітарного виконавського мистецтва, а також відсутності необхідного методичного супроводу. Досвід роботи із студентами з особливими потребами змушує замислитися про трансформацію традиційних методів виховання гітарної майстерності. Аналіз досвіду відомих педагогів-музикантів дає підставу стверджувати, що, по-перше, музичне виховання студентів з особливими потребами, організоване засобами проблемного навчання, створює величезні можливості для розкриття творчого потенціалу таких учнів, формування їхнього естетичного та ціннісного ставлення до музичного творіння та до світу в цілому; по-друге, методами проблемного навчання, зокрема, частково-пошуковим (евристичною бесідою), можуть бути організовані всі види музичної діяльності на занятті.

Проблемне навчання може в перспективі стати основним типом навчання в музичному вихованні ВИШу. Методи ж традиційного навчання, коли весь зміст подається в готовому вигляді, тобто в ситуації, коли творчий пошук, співпереживання та емоційне проживання твору не є необхідними. Протягом

опанування даного курсу відбувається вивчення історії виникнення класичної гітари та інших типологічних різновидів гітар, основних етапів становлення гітарного мистецтва, зосереджується увага на провідних гітарних школах, віртуозних виконавцях, композиторах, чиї твори призначені для гітарного виконавства, специфіці становлення гітарної педагогіки. Даний ракурс погляду дозволяє сконцентрувати увагу на становленні високопрофесійних виконавців-гітаристів.

Висновки. Отже, головну увагу в роботі із студентом з особливими потребами зосереджено на ґрунтовній підготовці гітаристів, де здійснено спробу більш поглиблено вивчати історію гітарного виконавства, виникнення самого інструменту, гітарні школи, різновиди гітар, прийоми гри на ній. Впровадження методики роботи із студентами з особливими потребами вбачається більш доцільним у повільній, терплячій манері. Пропонується здійснювати навчання таких гітаристів не на відділеннях народних інструментів, а надати інструменту окремий статус для розвитку студентів з особливими потребами. Активна участь автора у проведенні різноманітних культурно-мистецьких та освітньо-мистецьких проєктів сприяє зростанню навчанню студентів із освітніми потребами.